

פרשת וישלח - עשו והתורה שבעל פה

והנה נוסף על המבואר עד כה, ישנו עומק נוסף בדבר פגישתם של יעקב ועשו, וכן בדבר פחדו של יעקב מפני עשו. והענין הוא, כי ידע יעקב אבינו שנשמתו היא כנגד בחינת התורה שבכתב דוקא, ואילו בחינת התורה שבעל פה שייכת דוקא לנשמתו של עשו, וכמו שניתן לראות בתולדות עם ישראל שעיקר מוסרי התורה שבעל פה מדור לדור היו דוקא גרים או בני גרים מזרעו של עשו:

למשל שמעיה ואבטליון שמהם יצאה כל תורתם הענפה של שמאי והלל ותלמידיהם הרבים (הנקראים ונממ, ושע ערזמ סירג וְבִיהֵשׁ, אביקע יבר וכו'. ושע לש וערזמ קדצ ירג ויה, ("ללה תיב"ו "יאמש תיב" קיבלו כל גדולי התנאים מוסרי התורה שבעל פה את עיקר חכמתם, כמבואר בגמרא) סנהדרין פו, א) ש"סתם מתניתין רבי מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, סתם ספרי רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא" ("ממה שלמדו מר' עקיבא אמרום" (רש"י שם)).

ומאוחר יותר יצא מזרעו של עשו גם אנטונינוס מלך רומי, שאהב את רבי יהודה הנשיא אהבה עצומה, ונהג בו כבוד גדול והשפיל את עצמו לפניו, כפי שחז"ל (עבודה זרה י, ב) מספרים שבכל יום היה אנטונינוס משמש את רבי, מאכיל אותו ומשקה אותו, וכשהיה רבי רוצה לעלות למיטתו לנוח היה אנטונינוס גוחן לפני המיטה ואומר לרבי 'עלה על גבי למיטתך', וכשהיה רבי מנסה להימנע מכך מפני כבוד המלכות, היה אנטונינוס דוחק בו לעשות כן ואומר לו 'מי ישמני מצע תחתך לעולם הבא'.

ומחמת אהבתו הגדולה של אנטונינוס לרבי יהודה הנשיא, הוא תמך בו בכל כוחו והונו, וסייע בידו לחבר את החיבור הגדול שמקיף את כל הלכותיה של התורה שבעל פה, חיבור המשנה, בסדר מתוקן ונפלא, כמבואר בדברי רש"י (לבבא מציעא לג, ב ד"ה בימי רבי) וז"ל: "לפי שמשרבו תלמידי שמאי והלל, שהיו לפניו (לפני רבי יהודה הנשיא) שלושה דורות, רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות, מתוך עול שעבוד מלכיות וגזירות שהיו גוזרין עליהן, ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החולקים, עד ימיו של רבי, שנתן הקב"ה לו חן בעיני אנטונינוס מלך רומי, כדאמרינן בעבודה זרה י, ב), ונחו מצרה, ושלח (רבי יהודה) וקבץ כל תלמידי ארץ ישראל, ועד ימיו לא היו מסכתות סדורות, אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה, ונתן סימנים: הלכה פלונית ופלונית שמעתי משם פלוני, וכשנתקבצו, אמר כל אחד מה ששמע, ונתנו לב לברר טעמי המחלוקת דברי מי ראויין לקיים, וסידרו המסכתות דברי נזיקין לבדם, ודברי יבמות לבדם, ודברי קודשים לבדם וכו'".

ובזכות סיועו הגדול של אנטונינוס לרבי יהודה בחיבור המשנה לא נשתכחה התורה שבעל פה מישראל, כמו שכתב הרמב"ם (בהקדמתו לספר יד החזקה) וז"ל: "ומימות משה רבנו ועד רבנו הקדוש, לא חיבור חיבור שמלמדין אותו ברבים בתורה שבעל פה, אלא בכל דור ודור, ראש בית דין, או נביא, שהיה באותו

הדור, כותב לעצמו זכרון השמועות ששמע מרביתו, והוא מלמד על פה לרבים. עד שבא רבנו הקדוש, והוא קיבץ כל השמועות, וכל הדינים, וכל הביאורים והפירושים, ששמעו ממשה רבנו, ושלמדו בית דין שבכל דור ודור, בכל התורה כולה, וחיבר מהכל ספר המשנה. ושננו לתלמידים ברבים, ונגלה לכל ישראל, וכתבוהו כולם, ורבצוהו בכל מקום, כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל".

וכיון שראה יעקב אבינו ברוח קודשו שכל מסירת וקיום התורה שבעל פה תלויה דוקא ביוצאי חלציו של עשו, על כן פחד מאוד להילחם עם עשו שמא הוא יהרוג את עשו, ובכך יאבד את כל הצדיקים שעתידיים לצאת מזרעו של עשו, אשר בהם תלויה הפצת התורה שבעל פה.

ואכן ניתן למצוא בפרשתנו רמזים שונים על כך, כגון במה שנאמר וירא יעקב מאוד, ויצר לו" (בראשית לב, ושע תא גורהל בקעיל ול רצ היהש הזב זמרנו, "**אחרים**ח), ומפרש רש"י: "ויצר לו" - אם יהרוג הוא את כדי שלא תלך לאיבוד נשמת התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, אשר מחמת מעשה שהיה (ראה הוריות יג, נמ היה אוהו, ושע ערזמ סירג נב היה אוה פאו, "**אחרים**ב) שינו החכמים את שמו מ"רבי מאיר" ל" המפיצים הגדולים ביותר של התורה שבעל פה, שהרי "סתם משנה, רבי מאיר" כנ"ל.

וכן במה שנאמר בתחילת פרשתנו "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום, ויצו אתם לאמר וגו'", כפי שמבאר המקובל האלקי ר' נתן נטע שפירא זיע"א בספרו מגלה עמוקות) על **מסיפת אתקן לומי, רלך מנטונינוס אימות ל**" (תובית ישאר) ונקירטונ - "**לאמר**ואתחנן אופן פב) וז"ל: " בי". והיינו שציוה יעקב את המלאכים לגלות לעשו שגנוזה בתוכו נשמת אנטונינוס מלך רומי שיאהברשניות את רבי יהודה הנשיא אהבה גדולה, ויסייע בידו לחבר את המשנה כנ"ל, ועל כן למה לו לכעוס עליו, הרי בעתיד תהיה בניהם אהבה גדולה ביותר.

ואחר שנעשה שלום בין יעקב לעשו, ועשו מציע ליעקב ללכת יחדיו, משיב לו יעקב: "יעבר נא אדני לפני עבדו, ואני אתנהלה לאָטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים, עד אשר אבא אל אדני שעירה" דיתעב סלוא, וידחי ומיע תכלל ותורשפאב ויא תעכ סנמאש בקעי ול זמר הזב סג רשא, (די, גל תישארב) בזמן רבי יהודה הנשיא ואנטונינוס, הם ילכו יחדיו, כמו שמבאר המגלה עמוקות) בפרשתנו ד"ה עד סווירוס", כלומר שבימאן **בנטינינוס א**" תובית ישאר "**אבא**אשר) שזהו אומר "עד אשר אבא אל אדני", " אנטונינוס יבוא אליו בדמותו של רבי יהודה הנשיא, שהוא ניצוץ מנשמת יעקב אבינו, כנרמז בתוארו " בינו" (ראה במגלה עמוקות לפר' תולדות ד"ה ענין), **אעקב יל ששמתו נוא ה**" תובית ישאר אוהש "**הנשיא** ואז יהיה שלום ביניהם.

